

Funcions de l'educador/a social a centres residencials i de dia per a persones grans

Document d'actuació política

Juny 2025

**COL·LEGI D'EDUCADORES
I EDUCADORS SOCIALS
DE CATALUNYA**

SUMARI

PREÀMBUL

INTRODUCCIÓ

PRINCIPIS RECTORS DE L'EDUCADOR/A SOCIAL AL MACP

FUNCIONS ESPECÍFIQUES DE L'EDUCADOR/A SOCIAL A CENTRES RESIDENCIALS I DE DIA

MARC D'IMPLEMENTACIÓ

CONCLUSIÓ

Preàmbul

En resposta a la demanda de la diputada del grup parlamentari dels Comuns, la Sra. Núria Lozano i Montoya, des del Col·lectiu professional de Gent Gran del CEESC, detallem a continuació les funcions de l'educador/a social a les residències i centres de dia de gent gran. No utilitzem paraules com “usuaris” ni “residents” per considerar que categoritza les persones i les percep com a grup homogeni, despersonalitzant-les.

Referència normativa:

Decret 284/1996, de 23 de juliol, d'ordenació dels serveis socials (DOGC núm. 2249).

Ordre TSF/218/2020, establint requisits mínims per als professionals d'atenció directa a centres de dia per a persones grans dependents. Resolució DSO/2883/2021, de 16 de setembre.

Ordre TSF/218/2020, s'amplia l'ordre, tot especificant que els professionals d'atenció directa, incloent-hi l'educador social, han de treballar de manera interdisciplinària. Resolució DSO/1083/2022, de 13 d'abril.

Àmbit: Àrea d'atenció a la gent gran (Annex 2.3.1 i 2.3.2).

Model de referència: Model d'Atenció Centrada a la Persona (MACP).

1. Introducció

L'atenció a la gent gran en centres residencials i de dia ha evolucionat cap a un enfocament que posa la persona al centre del sistema de cures. En aquest context, l'educador/a social es configura com una figura professional essencial per garantir intervencions que respectin la dignitat, l'autonomia, l'autodeterminació, la història de vida i els vincles relacionals de la gent gran.

Aquest document té com a objectiu definir les funcions de l'educador social des d'una perspectiva política i tècnica, integrant el Model d'Atenció Centrada a la Persona (MACP) com a referència metodològica i en compliment de les referències normatives.

2. Principis rectors de l'educador/a social al MACP

- Promoció del dret a decidir sobre el propi projecte de vida i a donar-li continuïtat.
- Reconeixement de la subjectivitat i les relacions humanes com a eixos d'intervenció.
- Disseny i execució de programes socioeducatius personalitzats, significatius i relacionals.
- Participació en el disseny, gestió i avaluació dels serveis amb una mirada MACP.
- Supervisió d'equips i processos en l'àmbit de l'ocupació, de l'entorn i relacional.
- Coordinació interdisciplinària amb professionals de l'àmbit social, educatiu i sanitari.
- Foment del compromís comunitari, el teixit relacional de la persona gran i els cuidadors principals.
- Compromís amb la millora professional i la formació permanent.

3. Funcions específiques de l'educador/a social a centres residencials i de dia

- Disseny i implementació d'intervencions socioeducatives transformadores que fomentin l'autonomia personal i la participació activa de les persones.
- Valoració del perfil socioeducatiu de cada persona, per adaptar les activitats i materials als seus interessos, preferències, capacitats i necessitats personals.
- Suport emocional i relacional, afavorint les relacions interpersonals, la inclusió social, i el sentiment de pertinença des del respecte mutu i la convivència.
- Promocionar formes d'interacció social i identificar afinitats entre les persones.

- Treball interdisciplinari amb l'equip del centre (infermeria, treballadors i treballadores socials, psicòlegs i psicòlogues, fisioterapeutes, auxiliars, etc.) per coordinar el Pla Individualitzat d'Atenció Integral (PIAI).
- Fer la història de vida conjuntament amb la persona o família, si s'escau, i desar-la a l'espai pertinent.
- Participar en l'elaboració i el seguiment de programes personalitzats, respectant la història de vida i el projecte vital de la persona.
- Dissenyar, gestionar i avaluar activitats amb la comunitat.
- Dissenyar i/o participar, gestionar i avaluar programes de voluntariat i intergeneracionals.
- Foment de l'enllaç amb les famílies, promovent sinergies i accions conjuntes que enforixin la xarxa de suport de la persona.
- Tasques de mediació i de gestió de conflictes entre les persones grans, entre elles i els treballadors o entre elles i les famílies.
- Ser un agent de canvi per tal de transformar el model d'atenció a les persones grans des d'un model centrat en la persona i les relacions.

El desenvolupament d'aquestes funcions s'executarà a partir d'un programa d'activitats que tindrà tres nivells d'actuació:

3.1. Nivell individual: Atenció personalitzada

- Realitzar la valoració inicial de cada persona resident, acollir-la i acompanyar-la en la seva adaptació al centre i en l'adaptació del centre als seus costums i preferències.
- Elaborar, juntament amb la persona, i família, si s'escau, el seu Pla d'Atenció i Vida (PAiV), integrant-ne els desitjos, les preferències, les capacitats i la història vital i fer-ne un seguiment periòdic.
- Realitzar valoracions socioeducatives i biogràfiques que permetin detectar interessos i necessitats particulars.
- Dissenyar i implementar activitats significatives i de la vida diària, ajustades a cada persona en funció de les capacitats, interessos i preferències.
- Acompanyar la persona en el seu projecte de vida en totes les etapes, canvis i dimensions de l'ésser humà.
- Fomentar l'autodeterminació i l'autonomia de la persona en els processos de presa de decisions quotidianes, establint acords, per mitjà de la negociació i el consens.

- Potenciar la dimensió lúdica i creativa tant individualment com en grup i possibilitar sinergies entre persones.

3.2. Nivell d'entorn: Context facilitador

- Intervenir en l'adequació de l'entorn físic, incorporant-hi productes de suport i adaptacions que n'afavoreixin l'accessibilitat, la comoditat i la participació activa.
- Dissenyar entorns que siguin significatius, estimulants i segurs, que possibilitin el desenvolupament d'ocupacions amb sentit per a la persona.
- Transformar l'espai residencial en un entorn estimulante que permeti l'exercici dels drets i l'expressió personal, un entorn significatiu i amigable.

3.3. Nivell relacional: Implicació familiar i comunitària

- Reconèixer les famílies com a agents de cura i com a objecte d'atenció professional. Enfortir la xarxa de suport.
- Desenvolupar programes d'acompanyament familiar, promovent la comunicació, la comprensió de les cures i el treball col·laboratiu.
- Promoure espais per integrar els familiars en el programa d'activitats del centre.
- Fomentar accions de sensibilització comunitària que visibilitzin les capacitats de la gent gran, combatent l'edatisme i la soledat no desitjada.
- Gestionar les xarxes socials i altres mitjans de comunicació com a font de sensibilització i visibilització del col·lectiu.
- Promoure activitats de participació social, cultural i comunitària.
- Crear contextos de reconeixement, d'interacció, que estimulin la participació de les persones a les activitats del centre i comunitàries.

4. Marc d'implementació

- L'educador/a social formarà part de l'equip interdisciplinari i hi contribuirà des de la intervenció socioeducativa, amb l'objectiu de millorar o mantenir la salut física, psicològica i emocional de la persona.
- Dissenyarà el pla d'activitats anual i la memòria anual juntament amb l'equip tècnic.
- Col·laborarà en passar les enquestes de satisfacció a les persones.
- Formarà part del comitè d'ètica del centre.
- Participarà en l'avaluació continuada del model d'atenció i proposarà millores basades en l'experiència directa amb les persones.

- Serà corresponsable de la formació a MACP per a altres membres de l'equip, assegurant la coherència metodològica i amb relació als seus àmbits de treball.
- Dissenyarà les activitats que les persones gerocultores executaran juntament amb l'equip tècnic i en farà un seguiment.
- Promourà espais de corresponsabilitat ciutadana, enfortint el vincle entre serveis socials, comunitat i entorn familiar, juntament amb el treballador o treballadora social, i promovent el treball en xarxa.
- Motivarà, facilitarà i canalitzarà iniciatives tant dels professionals, com de les persones grans, així com de les famílies.
- Possibilitarà espais d'opinió i de decisió sobre l'organització del centre i de les activitats en les assemblees o altres espais alternatius.
- Potenciarà espais d'autogestió de les persones grans i les acompanyarà en el procés.

5. Conclusió

Reconèixer el paper de l'educador/a social en els serveis residencials i de dia per a gent gran suposa un pas essencial cap a un model d'atenció digne, humà, participatiu i relacional. A la línia del Decret 284/1996 i de l'enfocament MACP, es fa necessària la incorporació estructural d'aquesta figura a tots els dispositius d'atenció a persones grans, dotant-la de recursos, formació contínua i capacitat d'acció real en la presa de decisions i en la transformació de les cures i les relacions.

COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA

Juny 2025

www.ceesc.cat

934 521 008

ceesc@ceesc.cat

